

Mihaiu împotriva României – 42512/02

Hotărârea din 4.11.2008 [Secția a III-a]

Art. 10

Art. 10 § 1

Libertatea de exprimare

Condamnarea unui jurnalist pentru săvârșirea infracțiunii de calomnie pentru un articol dintr-un săptămânal satiric, în care un redactor-șef era acuzat de populism și corupție, în absența bunei-credințe și a unui temei factic:
neîncălcare

În fapt: Reclamantul a publicat într-un săptămânal satiric un articol prin care denunța caracterul politic al scrierilor redactorului-șef al unui cotidian, D.T. Reclamantul a făcut referire la maniera în care D.T. critica zelul autorităților române privind restituirea bunurilor care aparțineau familiei monarhice române, în raport cu ineficiența măsurilor de restituire ce vizau restul populației. Fotografia care ilustra articolul prezenta încheietura unui bărbat ce purta un ceas de lux, oferit câtorva redactori-șefi de către un grup industrial, la o conferință de presă la care ar fi participat D.T. După ce reclamantul a aflat că D.T. nu participase la respectiva conferință de presă, redacția a publicat o rectificare în următorul număr al săptămânalului.

D.T. a sesizat judecătoria cu o plângere penală pentru calomnie împotriva reclamantului, însoțită de o constituire ca parte civilă împotriva acestuia din urmă și a săptămânalului în cauză. În fața instanței, reclamantul a susținut că afirmațiile sale erau întemeiate pe declarațiile unui director de ziar, S.R.S., prezent la conferință, și că solicitase, de asemenea, confirmarea participării lui D.T. unui reprezentant al unei agenții de presă, dar în zadar, deoarece persoana în cauză nu se afla în România în acel moment. S.R.S. a recunoscut că a declarat faptul că D.T. fusese invitat la conferință, dar a precizat că îi ceruse reclamantului să verifice dacă acesta participase efectiv la conferință. A adăugat că, după ce a fost publicat articolul în cauză, l-a sunat pentru a-l informa că D.T. nu participase la conferință. Reclamantul a participat la trei ședințe de judecată, ulterior fiind reprezentat de un avocat. Instanța l-a achitat pe reclamant în ceea ce privește latura penală, considerând că, deși afirmațiile acestuia erau calomnioase și inexacte, nu reieșea din documentele aflate la dosar că acesta din urmă publicase articolul cu intenția de calomniere a reclamantului. Totuși, considerând că imaginea lui D.T. și a ziarului acestuia a fost prejudiciată, aducându-se atingere credibilității lor, instanța a obligat reclamantul, în solidar cu publicația săptămânală, la plata către reclamant a echivalentului sumei de aproximativ 300 EUR, pentru prejudiciul moral suferit de acesta. Părțile au formulat recurs în fața tribunalului. Dezbaterile au avut loc în lipsa reclamantului, care a fost însă reprezentat de avocatul său, care a prezentat concluzii scrise. Nu a fost administrat niciun mijloc de probă. Tribunalul a constatat că, având în vedere conținutul articolului publicat și circumstanțele publicării acestuia, precum și de funcția autorului său, nu se putea considera că a fost vorba despre o imprudență, ci că, dimpotrivă, reclamantul acceptase ideea că urma să discrediteze și să compromită persoana vizată de afirmațiile sale publice și false. Tribunalul a constatat existența infracțiunii de calomnie, pe care a

sanționat-o cu o amendă echivalentă cu suma de 300 EUR, și a reevaluat cuantumul despăgubirilor acordate la aproximativ 1 300 EUR.

În drept: Art. 10 – Decizia tribunalului constituie o ingerință prevăzută de lege și urmărea un scop legitim, și anume protecția reputației altora. Astfel, articolul incriminat nu făcea parte doar dintr-o dispută între jurnaliști. Acesta privea un subiect de interes general și deosebit de actual pentru societatea românească, și anume independența presei. În consecință, speța de față nu privește corupția înalților funcționari, activitatea unor oameni politici sau aspecte economice, sociale sau altele, care prezintă interes pentru societate, ci protejarea a însuși rolului atribuit presei într-o societate democratică, și anume cel de câine de pază. Examinând articolul incriminat în ansamblul său, Curtea constată că acesta cuprinde acuzații de fapt la adresa lui D.T. Prin urmare, faptul că s-au făcut acuzații atât de directe cu privire la o anumită persoană, precizându-se numele și funcția acesteia, implica obligația reclamantului de a oferi o bază factuală suficientă în cadrul procesului inițiat împotriva sa. Or, având în vedere că afirmațiile privind participarea lui D.T. la conferință și primirea unui ceas de către acesta din urmă nu erau coroborate cu niciun element de probă, Curtea nu este convinsă de argumentul reclamantului întemeiat pe pretinsa bună-credință a acestuia. Dimpotrivă, fiind vorba de preluarea unor declarații făcute de terțe părți, acesta ar fi trebuit să dea dovadă de o rigoare mai mare și de o prudență deosebită înainte de publicarea articolului. Fotografia care însoțea articolul în litigiu era de natură să convingă cititorii că era vorba de fapte stabilite și incontestabile. Or, astfel cum recunoaște și reclamantul, de altfel, fotografia respectivă nu era a lui D.T. Prin urmare, în absența bunei-credințe și a unei baze factice, și deși articolul în litigiu făcea parte dintr-o dezbatere mai amplă și de actualitate în societatea românească, Curtea apreciază că afirmațiile reclamantului nu pot fi considerate expresia unei doze de exagerare sau provocare de care este permis să se facă uz în cadrul exercitării libertății jurnalistice. În consecință, Curtea consideră ca fiind relevante și suficiente motivele reținute de tribunal pentru a concluziona că reclamantul a adus atingere onoarei lui D.T. și pentru a-l condamna. În ceea ce privește proporționalitatea ingerinței în exercitarea dreptului la libertatea de exprimare, în speță, reclamantul a fost obligat la plata unor sume relativ mici. În plus, conform informațiilor furnizate de Guvern, nici reclamantul, nici săptămânalul nu i-au plătit lui D.T. despăgubirile stabilite prin hotărârea instanței de recurs. Având în vedere circumstanțele cauzei, condamnarea reclamantului nu a fost disproporționată față de scopul legitim urmărit și că ingerința în litigiu poate, în consecință, să fie considerată „necesară într-o societate democratică”.

Concluzie: neîncălcare (unanimitate).

Art. 6 – Reclamantul a fost condamnat de tribunal fără să fi fost audiat în persoană.

Concluzie: încălcare (șase voturi la unu).